

Heruitgave 'Mein Kampf' fileert Hitlers ideeën

Achtergrond - 5 januari 2016

Ruim 2.000 pagina's en 3500 kanttekeningen: vrijdag verschijnt in Duitsland de kritische wetenschappelijke uitgave van Hitlers 'Mein Kampf'. Sinds 1 januari 2016 zijn de rechten op het boek verlopen. Zowel in Duitsland als in Nederland ligt 'Mein Kampf' nog steeds gevoelig.

"Er is bij ons geen pagina Hitler zonder dat je het daarbij behorende commentaar in ieder geval visueel moet waarnemen", aldus Andreas Wirsching, directeur van het Institut für Zeitgeschichte IfZ in München, in december op [Spiegel Online](#). Het IfZ heeft het commentaar op en de context bij "de leugens en halve waarheden" van 'Mein Kampf' bewust naast en onder de originele tekst van Hitler geplaatst. Het was niet makkelijk Hitlers tekst, "zo'n warrig brouwsel", te weerleggen, vertelt projectleider Christian Hartmann in het [Handelsblatt](#): alsof je moet bewijzen dat de aarde niet plat is.

Het IfZ heeft jaren aan de kritische wetenschappelijke heruitgave van 'Mein Kampf' gewerkt. Dat heeft geleid tot een lijvig boekwerk van 2.000 pagina's - waarvan 780 pagina's met Hitlers originele tekst - en ruim 3500 kanttekeningen, dat vanaf vrijdag 8 januari voor 59 euro te koop is. De eerste druk verschijnt in een oplage van 4.000 exemplaren. Het IfZ geeft het in eigen beheer uit. De kritische uitgave moet Hitlers boek "demystificeren", meldt het instituut op haar [website](#). Ook moet het eventuele andere uitgever ontmoedigen het boek opnieuw te publiceren.

Adolf Hitler schreef 'Mein Kampf' tussen 1924 en 1926. Daarin ontvouwde hij zijn rassentheorie en antisemitisme. Toen hij aan de macht kwam voerde hij de plannen uit 'Mein Kampf' vrijwel letterlijk uit.

Verbod

Na de oorlog waakte de deelstaat Beieren over de auteursrechten van het boek. Nu, na 70 jaar, zijn die rechten verlopen. Daardoor zijn er geen auteursrechtelijke bezwaren meer die een herdruk verhinderen.

Als je tussen 1933 en 1945 in nazi-Duitsland trouwde, kreeg je 'Mein

Kampf' vaak van de burgerlijke stand cadeau

Toch blijven onbecommentarieerde heruitgaven van 'Mein Kampf' in Duitsland verboden, hebben de deelstaatministers van Justitie al in 2014 bepaald. Zij gaan zulke versies tegenhouden met het verbod op haatzaaien (*Volksverhetzung*). Bij becommentarieerde versies zal per geval worden bekeken of ze zijn toegestaan, zo nodig door een rechter.

Bezit, koop en verkoop van de originele versies van 'Mein Kampf' zijn in Duitsland niet strafbaar. Tot 1945 zijn er meer dan 12 miljoen exemplaren van verspreid. Als je tussen 1933 en 1945 in nazi-Duitsland trouwde, kreeg je 'Mein Kampf' vaak van de burgerlijke stand cadeau. Het is niet moeilijk om aan het boek te komen, bijvoorbeeld via internet of in antiquariaten. En de rechten van de Engelstalige versie zijn in de jaren dertig verkocht, waardoor Engelstalige herdrukken geen probleem zijn.

Onderwijs

Dat het boek makkelijk verkrijgbaar is, heeft de mythe rond 'Mein Kampf' niet kleiner gemaakt. Juist het taboe dat er decennia lang op lag, heeft het interessanter gemaakt dan het is, zegt Thomas Krüger van de Bundeszentrale für politische Bildung (BpB) deze week in een interview met radiozender [Deutschlandfunk](#). Het is goed dat erover gediscussieerd wordt, aldus Krüger, zeker gezien het toenemend rechts-populisme en rechts-extreem geweld in Duitsland.

Voor onderwijsdoeleinden vindt de BpB 'Mein Kampf' niet erg geschikt. Met een slecht boek kun je het nationaal-socialisme niet goed uitleggen, is een van de argumenten. Over de vraag of de wetenschappelijke uitgave van het IfZ op scholen moet worden ingezet, wordt in Duitsland fel gediscussieerd. De Duitse lerarenkoepel en minister van Onderwijs Johanna Wanka zijn voor, de joodse gemeenschap in Duitsland is tegen. ([Lees meer daarover in het Handelsblatt](#))

'Met een slecht boek kun je het nationaal-socialisme niet goed uitleggen'

De Duitse Centrale Joodse Raad waarschuwt voor de verspreiding van 'Mein Kampf', ze is bang dat er toch onbecommentarieerde uitgaven zullen verschijnen. Krüger van de BpB denkt van niet. "Ik vermoed dat er voorlopig helemaal niets gebeurt", zegt hij. De tekst is al zo lang beschikbaar, hij acht het niet waarschijnlijk dat uitgevers die nu opnieuw willen uitgeven.

Voor neonazi's en rechts-extremisten heeft 'Mein Kampf' vooral een symbolische waarde, schreef Spiegel Online in december. Als bron voor het eigen politieke

gedachtengoed speelt het een duidelijk geringere rol dan bijvoorbeeld 20 jaar geleden, schat de binnenlandse veiligheidsdienst Verfassungsschutz in. Toch was de angst voor verspreiding van nationaal-socialistisch gedachtengoed ook voor de deelstaat Beieren een argument om de [subsidie aan het IfZ-project](#) in 2013 stop te zetten.

Nederland

In Nederland is bezit van 'Mein Kampf' niet strafbaar, maar de verkoop ervan wel. Dit op basis van artikel 137e in het Wetboek van Strafrecht, dat verspreiding van boeken verbiedt die aanzetten tot haat en discriminatie. In [2007](#) probeerde toenmalig minister van Onderwijs Plasterk dit verspreidingsverbod op te heffen, maar daar zag een meerderheid van de Tweede Kamer toen niets in. Artikel 137e maakt een uitzondering voor 'zakelijke berichtgeving', zodat uitgave van een kritische wetenschappelijke editie van 'Mein Kampf' wel mogelijk is.

In Nederland is bezit van 'Mein Kampf' niet strafbaar, maar de verkoop ervan wel

De vraag is overigens of het verspreidingsverbod in Nederland gehandhaafd blijft. Een Amsterdamse galeriehouder die ruim een jaar geleden een origineel exemplaar van 'Mein Kampf' te koop aanbood, is in eerste instantie niet veroordeeld. De rechter vond een veroordeling 'niet noodzakelijk ter bescherming van (vooral) Joden', meldde [Trouw.nl](#) zaterdag, ook omdat het boek op internet tegenwoordig ruimschoots te vinden is. Het Openbaar Ministerie is tegen de vrijspraak in beroep gegaan, maar hoogleraar informatierecht Egbert Dommering zegt op [trouw.nl](#) dat het hem niet zou verbazen als het Hof en de Hoge Raad het oordeel van de rechter bekrachtigen.

Dit is een artikel gedownload via [duitslandinstituut.nl](#).

Artikel:

<https://www.duitslandinstituut.nl/artikel/14554/heruitgave-mein-kampf-fileert-hitlers-ideeen>